

γ) Ὁ μαθητευόμενος ἐν τινι ἐργασίᾳ Κέρκ. Παξ. κ.ά. : *Ἡρθ' ὁ μάστορας μὲ τὸν ἀγιουτάντε του Κέρκ.* 2) Ἰατρὸς Ζάκ. 3) Ὡς ναυτικός ὄρ. σχοινίον, διὰ τοῦ ὁποίου ἀνέλκεται μετέωρος πρὸς τὰ ἄνω ἢ κεραία τοῦ ἱστίου, ὀρθωτήρ, ρυθμιστήρ Ἄνδρ. Μεγίστ. Σαλαμ. κ.ά. β) Μέρος τοῦ ἱστίου, ἐφ' οὗ στερεοῦνται τὰ σχοινία τοῦ ἱστίου Παξ. γ) Πρόσθετον ἱστίον Κέρκ. : *Θὰ σηκώσουμε καὶ τὸν ἀγιουτάντε καὶ αἶντε, θὰ πααίνουμε καπνός.*

ἀγιουτάρω Ζάκ. Θήρ. Κάμπ. Κρήτ. Μέγαρ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Λακων. Σουδεν. κ.ά.) Σίφν. κ.ά. ἀγιουτάρου Θράκ. (Μάδυτ.) Σκόπ. κ.ά. ἀγιουταρίζω Πελοπν. (Λακων.)

Ἐκ τοῦ Ἰταλ. *aiutare* = βοηθῶ. Τὸ ἀγιουταρίζω ἐκ τοῦ ἁορ. ἀγιουτάρισα.

1) Μετβ. βοηθῶ, ὑποστηρίζω, ἐνισχύω Ζάκ. Θήρ. Θράκ. (Μάδυτ.) Κρήτ. Μέγαρ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. κ.ά.) Σίφν. Σκόπ. κ.ά. : *Τὸν ἀγιούταρενε τὸ χαρτί* (τὸν εὐνόησε τὸ χαρτί. Φρ. τοῦ χαρτοπαιγνίου) Κρήτ. *Τὸν ἀγιουτάρουμε λιγάκι Καλάβρυτ. Πήγαμε ν' ἀγιουτάρουμε τὴν ἄρρωστη νὰ σηκωθῇ, ἀμμή δὲ βορέκαμε* (ἤμπορέσαμεν) Μέγαρ. *Συνών. ἀγιουτεύω, αἰδέαρω.* 2) Δίδω θάρρος, παραθαρρύνω Κάμπ. Πελοπν. (Λακων. κ.ά.) 3) Ἀμτβ. εὐδοκιμῶ πολὺ, πολλαπλασιάζομαι, ἐπὶ δημητριακῶν καρπῶν Πελοπν. (Σουδεν.) : *Εἶναι καλὸ τὸ βλαχόσταρο, ἀμμή δὲν ἀγιουτάρει.* Πβ. ἀβγατίζω Α 1.

ἀγιουτεύω Ἰθάκ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀγιοῦτο.

Βοηθῶ, ἐνισχύω : *Μὲ φώναξε νὰ δὸν ἀγιουτέψω κ' ἔτρεξα καὶ τόκαμα ὅ,τι βόρεσα.*

ἀγιοῦτο τό, Ἀθῆν. Ζάκ. Θήρ. Ἰων. (Σμύρν.) Κέρκ. Κεφαλλ. Κρήτ. Κῶς Μῆλ. Νάξ. Παξ. Πελοπν. (Αἴγ. Καλάβρυτ. Κορινθ. Λακων. Μάν. Μαντίν. Μεσσ. κ.ά.) Σίφν. κ.ά. ἀγιοῦτου Θράκ. (Μάδυτ.) Ἰγιοῦτο Μύκ.

Ἰταλ. *aiuto* = βοήθεια, συνδρομή.

1) Βοήθεια, ἐνίσχυσις Ἀθῆν. Ζάκ. Θήρ. Θράκ. (Μάδυτ.) Κέρκ. Κεφαλλ. Κρήτ. Νάξ. Παξ. Πελοπν. (Αἴγ. Καλάβρυτ. Κορινθ. Μεσσ. κ.ά.) Σίφν. κ.ά. : *Ἐγὼ δὲν ἔχω κἀνέν' ἀγιοῦτο ἀπὸ κἀνέναντε Κέρκ. Δῶκε ἀγιοῦτο ἀπὸ τὴν ἄλλη τὴ μερὲς γιὰ νὰ τὸ σηκώσουμε αὐτόθι.* Ἐλα νὰ μοῦ δώκης ἓνα ἀγιοῦτο Καλάβρυτ. *Τοῦ κἀνω ἀγιοῦτο* (τὸν βοηθῶ) Ἀθῆν. 2) Θάρρος Ζάκ. Κῶς Μῆλ. Πελοπν. (Καλάβρυτ. Λακων. Μάν.) κ.ά. : *Δῶσε τῆς καρδιάς σου ἀγιοῦτο* (ἔχε θάρρος) Λακων. Μῆλ. *Δῶσ' τοῦ ἀγιοῦτο* (παραθαρρυνέ τον) Κῶς *Ἀγιοῦτο!* (ἐπιφωνήσις παραθαρρυντική) Ζάκ. Κῶς Μάν. κ.ά. *Ἀγιοῦτο, μωρὲ παιδιά, ἀγιοῦτο!* (παρακéléυσις πρὸς ἔντασιν τῶν σωματικῶν δυνάμεων ἐν τῇ ἐκτελέσει κοινῆς ἐργασίας) Καλάβρυτ. *Συνών. κουράγιο.* β) Παιδιά, ἐν ἧ οἱ ἀποτελοῦντες τὴν μίαν ὁμάδα τῶν παικτῶν ἀπομακρυνόμενοι ἐκ τοῦ μέρους τῆς διαμονῆς των φωνάζουν πρὸς τοὺς τῆς ἀντιπάλου ὁμάδος « ἀγιοῦτο! », οὗτοι δὲ ἐφ' ἐνὸς ποδὸς καταδιώκουν αὐτοὺς καὶ ὅποιον κατορθώσουν νὰ κτυπήσουν συλλαμβάνουν ὡς αἰχμάλωτον Ἰων. (Σμύρν.) γ) Ἐφοδος Πελοπν. (Μαντίν.) : *Βαροῦν τ' ἄλογα δυνατὰ καὶ κἀνουν ἐν' ἀγιοῦτο καὶ περνᾶνε.* δ) Ἐπαρσις, οἷσις Κῶς : *Ἐχει ἀγιοῦτο.* *Συνών. φρ. ἔχει ἀέρα.* 3) Ἄνεσις, ἀνακούφισις Μῆλ. Μύκ. κ.ά. : *Τὸ φλεοτόμ'σμα δίν' Ἰγιοῦτο* (τὸ φλεβοτόμισμα ἀνακουφίζει, ἐνν. τὸν ἀσθενῆ) Μύκ.

ἀγιούτσι τό, Τσακων.

Ὑποκορ. τοῦ οὐσ. ἄγιος.

Μικρὰ ἐκκλησία, παρεκκλήσιον.

ἀγιουχάιστος ἐπίθ. πολλαχ.

Ἐκ τοῦ στερητ. ἀ- καὶ τοῦ ἐπιθ. *γιονχαῖστος < γιονχαῖζω.

Ὁ μὴ ἀποδοκιμασθεὶς διὰ τοῦ ἀποδοκιμαστικοῦ ἐπιφών. γιούχα! : *Ἄς πάη ἂν θέλῃ, δὲ θὰ φύγῃ ἀγιουχάιστος.*

ἀγιοφόρι τό, Ἀθῆν. Καππ. (Σινασσ. κ.ά.) ἀγιοφόρι Καππ. (Σινασσ. κ.ά.) ἀγιοφόρ' Καππ. αἰφόρι Καππ. (Ἀνακ. Μαλακ. Σίλατ. Σίλ. Σινασσ. κ.ά.) αἰφόρ' Καππ. (Σίλατ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄγιος καὶ τοῦ ρ. φορῶ.

1) Λευκὸν παραπέτασμα ἢ περικάλυμμα εἰκόνης ἱερᾶς Ἀθῆν. 2) Ἡ ἱερατικὴ στολὴ τοῦ ἱερέως, συνήθως δὲ τὸ φελόνιον Ἀθῆν. : *Πρέπει νὰ 'ναι καθαρή ἢ σκάφη ποῦ θὰ πλυνθῇ τ' ἀγιοφόρι τοῦ παπᾶ.* 3) Ἐνδυμα καινουργές φορούμενον κατὰ τὰς ἐορτὰς Καππ. (Μαλακ. Σινασσ.) β) Ἐνδυμα γαμήλιον Καππ. (Ἀνακ. Σίλατ. Σίλ. κ.ά.) : ἄσμ.

Φορῶνουνε τὸν νεόγαμπρο, ἃς ἐν' εὐλογημένο, φορῶνουνε τ' αἰφόρι του καὶ ζώνουν τὴ ζωστήρ του Καππ.

Ἄς φορέσῃ τ' αἰφόρι μου, ἃς ζωστήρ τὴ ζωστή μου, ἃς καλλικέψ' τὸ μαῦρο μου καὶ 'ς τὴ χαρὰ ἃς πάγῃ Σίλατ.

ἀγιοφρουδο τό, Θράκ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄγιος καὶ τοῦ οὐσ. φρύδι.

Ὡραία ὀφρὺς ὡς ἡ τοῦ ἐξωγραφισμένου ἁγίου : *Γιὰ ἰδὲς τί ἀγιοφρουδα ἔχει αὐτὸ τὸ παιδί!*

ἀγιοφρουδος ἐπίθ. ἀμάρτ. ἀγιοφρουδους Θράκ. (Αἴν.)

Ἐκ τοῦ οὐσ. ἀγιοφρουδο.

Ὁ ἔχων ὠραίας ὀφρὺς ὡς τοῦ ἐν εἰκόνι παριστανομένου ἁγίου : ἄσμ.

Ἀγιομματα, ἀγιοφρουδα καὶ ἀγιοκωσταντινάτα

(ὁ στ. οὗτος φέρεται ἐν παραμυθ., ἐν ᾧ κόρη πτωχὴ ἐγέννησε δύο τέκνα ἔχοντα ὠραίους ὀφθαλμούς, ὠραίας ὀφρὺς καὶ γενικῶς ὄντα ὠραία ἢ πολλοῦ λόγου ἄξια ὡς τὰ τιμαλφῇ χρυσᾷ ἀγιοκωσταντινάτα. Πβ. ἀγιοκωσταντινάτο) Αἴν.

ἀγιοφύλλο τό, ΠΓεννάδ. 22.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. ἄγιος καὶ τοῦ οὐσ. φύλλο.

Τὸ φυτὸν αἰγόκλημα τὸ κοινὸν (*Ionicera caprifolium*) τῆς τάξεως τῶν αἰγοκληματωδῶν (*caprifoliaceae*). *Συνών. ἀγιοκλήμα (II) 1, ποντικῆ.* [**]

ἅγιο-φῶς τό, πολλαχ. ἅγιου-φῶς Μακεδ. κ.ά. ἀεφῶς Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. ἄγιος καὶ τοῦ οὐσ. φῶς.

1) Τὸ ἅγιον φῶς, ὅποιον τὸ φαινόμενον ὡς ἐξερχόμενον ἐκ τοῦ τάφου τοῦ Χριστοῦ κατὰ τὴν τελετὴν τῆς ἀναστάσεως ἐν Ἱεροσολύμοις ἢ τὸ κατερχόμενον ἐξ οὐρανοῦ ἐπὶ ἁγιασθέντος νεκροῦ σώματος ἐναρέτου ἀνθρώπου

Παξ. Πόντ. (Τραπ. Χαλδ.): *Κάθαν χρόνον 'ς σὸν 'Αεν-Τάφον ἐβγαίν' τ' ἀεφῶς ἀσ' σὸ ταφὴν τοῦ Χριστοῦ* (κάθε ἔτος εἰς τὸν Ἅγιον Τάφον ἐξέρχεται τὸ ἅγιον φῶς ἀπὸ τὸν τάφον τοῦ Χριστοῦ) Χαλδ. *'Εκατέβεν τ' ἀεφῶς ἀπάν' αὐ'* (κατήλθε τὸ ἅγιον φῶς ἐπάνω του. Ἐπὶ νεκροῦ) Τραπ. Χαλδ. || Ἄσμ.

*Μόνον ὁ τάφος τοῦ Χριστοῦ ἐκεῖνος δὲν ἐκάη,
γιατὶ ὅπου εἶναι τ' ἅγιο-φῶς, ἄλλη φωτιὰ δὲν πάει*

(ἀναφέρεται εἰς πυρκαϊάν τινα τῶν Ἱεροσολύμων) Παξ.

2) Τὸ φῶς τῆς Ἀναστάσεως, τὸ ὁποῖον οἱ Χριστιανοὶ λαμβάνουν ἐκ τῆς λαμπάδος τοῦ ἱερέως ἀνημμένης ἐκ τῆς ἀκοιμήτου λεγομένης κανδήλας τῆς ἀγίας τραπέζης, καθ' ἣν στιγμὴν οὗτος, εὐθύς πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῆς τελετῆς, ἀνοίγων τὴν ὠραίαν πύλην καὶ προχωρῶν ἐπὶ τοῦ σολέα ἐκφωνεῖ «δεῦτε λάβετε φῶς ἐκ τοῦ ἀνεσπέρου φωτός». Διὰ τοῦ φωτός τούτου ἀνάπτουν τὴν κανδήλαν τοῦ εἰκονοστασίου τῆς οἰκίας, τὴν ὁποίαν διατηροῦν ἄσβεστον ἐπὶ τεσσαράκοντα ἡμέρας πολλαχ.: *Πάμε 'ς τὴν ἐκκλησίαν νὰ πάρουμε τ' ἅγιο-φῶς* Ἀθῆν.

ἀγιοχαρισμένος ἐπίθ. Κάρι.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ *χαρισμένος* μετοχ. τοῦ ρ. *χαρίζω*.

Ὁ ὑπὸ ἀγίου χαρισμένος, δωρηθεὶς: Ἄσμ.

*Νάνι της τὴν κορούλλα μου τὴν ἀγιοχαρισμένη,
ποῦ μοῦ τὴν ἐχαρίσασι οὐλ' οἱ ἅγιοι τοῦ κόσμου*
(βαυκάλ.)

ἀγιοχέρι τό, Προπ. (Κύζ.) *ἀγιοχέρο* Προπ. (Κύζ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ οὐσ. *χέρι*. Περὶ τοῦ μεταπεπλασμένου τύπ. *ἀγιοχέρο* ἰδ. ΓΧατζιδ. ΜΝΕ 2, 170-173 καὶ 179 κέξ.

Ἡ ἀγία χεὶρ, ἐπὶ τῶν ἀγίων συνήθως, κατ' ἐπέκτ. δὲ καὶ ἐπὶ τοῦ ἀνθρώπου: *Νὰ μᾶς βοηθήσῃ τ' ἀγιοχέρι ἡ τ' ἀγιοχέρο της Παναγίας!* (εὐχὴ) *Μᾶς βοήθησε μὲ τ' ἀγιοχέρό του!* (μᾶς ἔδωκεν ἐλεημοσύνην). *Εἶν' ἀγιοχέρο τὸ χέρι του, ὅτι ἀγίξῃ πάει καλά* (δηλ. αἴσιον). || Φρ. *Ἐβαλε πάλι τ' ἀγιοχέρό του!* (εἰρων. ἐπὶ τοῦ κλέψαντος).

ἀγιοχώματος ἐπίθ. ΑΚαρκαβ. Ἀρχαιολόγ. 73 καὶ 134.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ οὐσ. *χώμα*.

Ἐκεῖνος οὗ εἶθε μετὰ θάνατον νὰ ἀγιάσῃ τὸ χῶμα (αἰτία τοῦ σχηματισμοῦ τοῦ συνθ. αἰ συνήθεις φρ. ν' ἀγιάσῃ τὸ χῶμα του! ν' ἀγιάσουν τὰ χῶματά του! *ἅγιο τὸ χῶμα ποῦ κείτεται!*): *Ἦταν καλὴ γυναῖκα ἡ ἀγιοχώματη!* *Ἐκλαψαν κ' ἔκαμαν τὸν ἀγιοχώματο θέλοντας καὶ μὴ νὰ δώσῃ ἐκεῖνο τὸ μοιράδι* (διὰ τῶν δακρῶν των ἔπεισαν τὸν μακαρίτην, οὗ εἶθε νὰ ἀγιάσῃ τὸ χῶμα, νὰ δώσῃ κτλ.)

ἀγιοψαρο τό, Σαλαμ.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ οὐσ. *ψάρι*.

Ἰχθύς ἀκανθοπτέρυξ. Συνών. *χριστόψαρο*.

ἀγιοψυχος ἐπίθ. Ἦπ. Πελοπν. (Καλάβρυτ.) κ. ἀ. *ἀγιοψ'χους* Ἦπ. (Ζαγόρ. Ἰωάνν. κ. ἀ.) *ἀγιοψ'χους* Στερελλ. (Αἰτωλ.) *ἀγιοψ'χους* Στερελλ. (Αἰτωλ.)

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ οὐσ. *ψυχή*.

1) Ὁ ἔχων ἀγίαν ψυχὴν, ἅγιος, ἀγαθὸς Ἦπ. (Ζαγόρ. Ἰωάνν. κ. ἀ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.): *Ἦταν ἀγιοψ'χους ἄνθρωποι*

ποὺς Αἰτωλ. 2) Ὁ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς ἀγαθότητος ὑποκρύπτων δολιότητα, ψευδευλαβής, ὑποκριτής. Πβ. *ἀγιοῦσα* 2.

ἄγι-Παντελέημονας ὁ, ἐνιαχ. *ἅγιος-Παντελέημονας* Πελοπν. (Μάν.) *ἅγιος-Παντελέημονας* Συρ. (Ἐρμούπ.) *ἅγιο-Παντελέημονας* Βάρν. Κεφαλλ. Κωνπλ. Πελοπν. (Μεσσ.) κ. ἀ. *ἅγιο-Παντελέημονας* Χίος *ἅγιο-Παντελέημονας* Λέσβ. *ἄι-Παντελέημονας* πολλαχ. *ἄι-Παντελέημονας* Θράκ. *ἄε-Παντελέημων* Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.) *ἄε-Παντελέημων* Πόντ. (Τραπ.) *ἄε-Παντελέημων* Πόντ. (Τραπ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὄν. *Παντελέημονας*.

Ὁ ἅγιος Παντελέημων, τοῦ ὁποῖου ἡ μνήμη ἐορτάζεται τὴν 27ην Ἰουλίου ἐνθ' ἀν.: Παροιμ. *Ὅπου τυφλὸς κι ὅπου κονισὸς 'ς τὸν ἄι-Παντελέημονα* (ἐνν. προστρέχει, καταφεύγει εἰς τὴν βοήθειαν τοῦ ἀγίου Παντελέημονος, ὅστις, ἐπειδὴ ἦτο ἱατρὸς τὸ ἐπάγγελμα, θεωρεῖται προστάτης τῶν ἀναπήρων. Ἐπὶ περιπτώσεως, καθ' ἣν πάντες καταφεύγουν εἰς τὸ αὐτὸ πρόσωπον διὰ νὰ τύχουν βοήθειας) Θήρ. Χίος κ. ἀ. (Συνών. παροιμ. *κονισοὶ στραβοὶ 'ς τὴν ἀγία-Παρασκευή*). Γνωμ. *Τοῦ ἄι-Παντελέημονος πέντε μέρες κι Αὔγουστος* (ὅτι πέντε ἡμέρας πρὸ τῆς 1ης Αὐγούστου τελεῖται ἡ ἐορτὴ τοῦ ἀγίου Παντελέημονος) Πελοπν. (Πύργ.)

ἄγι-Σάββας ὁ, ἐνιαχ. *ἄι-Σάββας* πολλαχ. *ἄις-Σάββας* Κύπρ. Σύμ. Χίος κ. ἀ. *ἄε-Σάββας* Πόντ. (Τραπ. Χαλδ. κ. ἀ.)

Ἐκ παραθέσεως τοῦ ἐπιθ. *ἅγιος* καὶ τοῦ ὄν. *Σάββας*.

Ὁ ἅγιος Σάββας, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐορτὴ τελεῖται τὴν 5ην τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου: Γνωμ.

*Ἀγία-Βαρβάρα γέννησε κι ἄις-Σάββας τὸ δέχτη
κι ἄις-Νικόλας ἔτρεξε νὰ πάη νὰ τὸ δαφτίση*

(ἐνν. τὸ χιόνι. Ἡ ἀγία Βαρβάρα τὴν 4ην Δεκεμβρίου τὸ ἐγέννησεν, ὁ ἅγιος Σάββας τὸ ἐδέχθη, ὁ δὲ ἅγιος Νικόλαος τὴν 6ην Δεκεμβρίου τὸ ἐβάπτισε, δηλ. τὸ ὠνόμασε χιόνι, διότι πρὸ τῆς ἐορτῆς αὐτοῦ δὲν ἦτο τοιοῦτον ἀναλυόμενον εὐθύς ὡς ἐπιπτεν εἰς τὴν γῆν. Πβ. ΝΠολίτ. Παροιμ. 1, 238) Σύμ. Χίος

*Ἀγία-Βαρβάρα λάλησε κι ἄι-Σάββας ἀπεκρίθη
κι ἄι-Νικόλας ἔτρεχε νὰ μάθῃ τὴν ἀλήθεια*

(ὁμοίως ἐπὶ τῆς χιόνος) Πελοπν. (Μάν.) *Ἀε-Βαρβάρα φύσα, ἄε-Σάββα βρέξον, ἄε-Νικόλα δόντσον* (χιόνισον. Ἐπὶ τῆς συνήθους κακοκαιρίας κατὰ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Δεκεμβρίου) Τραπ.

ἀγισαββατιάτικο ἐπίρρ. ἀμάρτ. *ἀγισαββαθκιάτικον* Κύπρ. *ἀγισαββαθκιάτικα* Κύπρ. *ἀγισαββαθκιάτικα* Κύπρ.

Ἐκ τοῦ ἀμάρτ. ἐπιθ. *ἀγισαββατιάτικος* ἡ κατ' εὐθεΐαν ἐκ τοῦ οὐσ. *Ἀγιο Σάββατο*.

Κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ Μεγάλου Σαββάτου: *Ἦταν παραμονὴ τοῦ Πασκάτου, ἀγισαββαθκιάτικον. Ἀγισαββαθκιάτικα ἐπῆεν νὰ δουλέψῃ.*

ἀγισεληνᾶτο τό, ἀμάρτ. *ἀγισεληνᾶτο* Μεγίστ.

Ἐκ τοῦ οὐσ. *ἀγισαεληνᾶτο* παρὰ τὴν γενικ. *ἀγίᾱς-Ἐλένης*, εἰς τὴν ὁποίαν προσετέθη ἡ κατάλ. *-ᾱτο* κατ' ἐπίδρασιν τῶν συνων. *ἀγικωσταντινᾶτο* καὶ *κωσταντινᾶτο*. Τὸ α τῆς συλλαβῆς *-γίας* ἀπεβλήθη κατ' ἀναλογ. τοῦ *ἀγικωσταντινᾶτο*.

